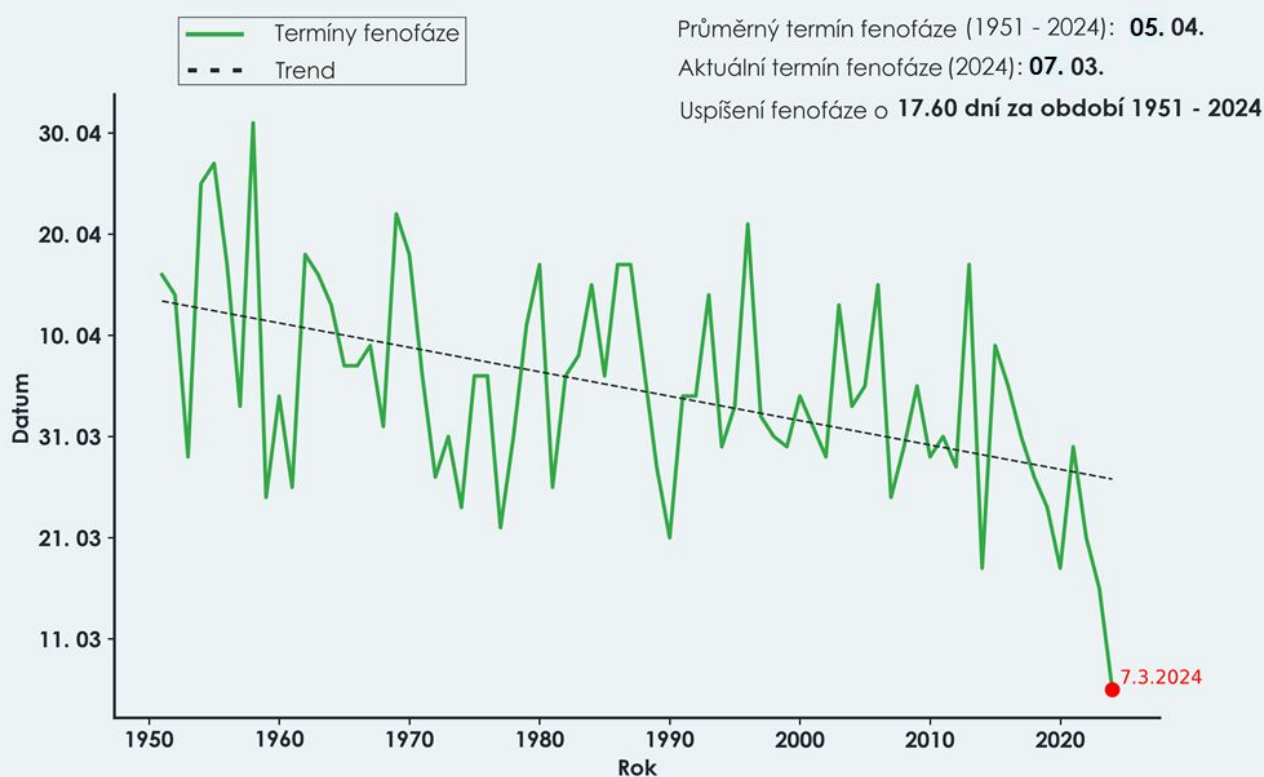

Habry v Lanžhotě letos vyrašily už 7. března, nejdříve za 74 let pozorování

8.3.2024 - Hana Šprtová | Ústav výzkumu globální změny AV ČR

Brno, 8. března - Habry obecné letos v Lanžhotě na Břeclavsku vyrašily už 7. března. Takto extrémně brzké rašení vědci za 74 let pozorování dosud nezaznamenali. Rekordně brzy přitom habry vyrašily i loni, letos však ještě o deset dnů dříve. Podle bioklimatoložky z Ústavu výzkumu globální změny AV ČR - CzechGlobe Lenky Bartošové se jedná o jednoznačný dopad nezvykle vysokých únorových teplot, které se po celý měsíc pohybovaly okolo deseti stupňů Celsia.

Vyrašení listových pupenů na lokalitě Lanžhot v období 1951 - 2024 pro druh habr obecný (*Carpinus betulus*)

www.fenofaze.cz

CzechGlobe
ČHMÚ
Mendelova univerzita v Brně

"Letos jsme svědky velmi časného jara, jaké jsme za 74 let nezažili," řekla Bartošová. Díky dlouhodobým pozorováním fenologických fází rostlin (tzv. fenofází) lze velmi dobře sledovat jejich odezvu na růst teplot a dlouhodobě na probíhající klimatickou změnu. Termíny sledovaných fenofází totiž nastávají čím dál dříve. "Do dřívější doby svůj růst posunují byliny, keře i stromy. Aktivní začínají být dříve i ptačí populace, které monitorujeme na lokalitách lužních lesů na jižní Moravě již od roku 1951. Posun je u jednotlivých druhů různý, ale v průměru můžeme říci, že začátek růstu rostlin je posunutý do dřívější doby o 14 dní ve srovnání s 50. a 60. lety, kdy se začalo s pozorováním," uvedla Bartošová. Proti průměru za 74 let však habry letos vyrašily dokonce o celý měsíc dříve. Posun fenofází není podle Bartošové lokální záležitostí, ale jevem v celé střední Evropě a z různých zahraničních studií je zřejmé, že se jedná prakticky o celosvětový trend.

Na vývoj vegetace má zásadní vliv takzvaná teplotní suma nad pět stupňů Celsia. To je teplota, kdy rostliny zahajují vegetaci. „Momentálně je tato suma čtyřikrát až pětkrát vyšší, než je pro toto období

obvyklé. Obvykle se tyto sumy čekají až o 40 dnů později," zhodnotil vývoj teplot ještě před koncem února klimatolog Pavel Zahradníček z CzechGlobe.

Každoročně je sledovaným fenoménem doba kvetení meruněk. Mezi ovocnými stromy se jedná o druh, který vykvétá jako jeden z prvních a kvůli tomu je ohroženější jarními mrazy více než například jabloně. V posledních letech se častokrát stalo, že byla úroda zdecimována kvůli brzkému vykvetení a pozdějším mrazů hned zjara. „Rašení habrů a kvetení meruněk se děje zhruba ve stejný čas, nicméně letos vidíme, že poloraná odrůda Velkopavlovická si ještě dává na čas a v tuto dobu monitorujeme vykvetené zatím jen rané odrůdy" poznamenala Bartošová.

Zatímco stromy či keře na vysoké teploty reagují výrazně, byliny rostoucí u země jsou spíše v klidu. "Zatím nepozorujeme žádný progresivní nástup kvetení křivaticů a plicníků, které vykvétají nejdříve. Zdá se, že teplota půdy a povrchová teplota je držela během února v klidu," řekla Bartošová.

Vědci už v minulých letech vyzvali veřejnost, že se může zapojit do monitoringu fenofází. Letos tak nově začali spolupracovat se základními školami. "Rašení, olisťování i třeba také zbarvování a opad listů budou sledovat učitelky s dětmi na prvním stupni a také samostatně žáci druhého stupně," řekla Bartošová.

Kontakt pro média:

Ing. Lenka Bartošová, Ph.D.,

M: 603 160 073

E: bartosova.l@czechglobe.cz